

REFAH KAYBI ÇERÇEVESİNDE İŞSİZLİK

Sibel CENGİZ

Muğla Üniversitesi
scengiz@mu.edu.tr

Afşin ŞAHİN

Gazi Üniversitesi
afsinsahin@gazi.edu.tr

Özet

Bireysel anlamda işsizliğin maliyetlerine değinirken, işsizliğin piyasa için yarattığı etkinsizliğe de yer vermek önem taşımaktadır. Çünkü işsizlik olgusuna yalnızca işgücünün katlandığı maliyet ve etkinsizlik olarak bakılamaz. Aynı zamanda işsizlik, efektif talebi azaltarak firmaların düşük karlılık düzeyinde çalışmalarına da yol açabilmektedir. İşgücü piyasasındaki etkinsizlik, temsili bir değişken olan işsizlikle ölçülebilmektedir. İşsizliğin yol açtığı piyasa etkinsizliğini, diğer anlamıyla toplumsal refah kaybını literatürde pek çok çalışma ölçme yoluna gitmiştir. Çalışmada da işgücü piyasasındaki etkinsizliğe betimsel olarak yer verilmiş ve bu çerçevede Türkiye’de işsizliğin yarattığı etkinsizlik yorumlanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik, refah kaybı.

Alan Tanımı: E24; E25

UNEMPLOYMENT AND WELFARE LOSS

Abstract

It is essential to consider the inefficiency in the market created by the unemployment rate. Because, we cannot solely analyze the unemployment issue by the cost and inefficiency of the labour. At the same time, unemployment may diminish the effective demand and let the firms be work by lower profit rates. The inefficiency in the labour market can be measured by the unemployment rate. In the literature there are several papers measuring the inefficiency so the social welfare loss. In this paper, the subject of inefficiency in the labour market is presented and the effect of unemployment on inefficiency in Turkey is evaluated.

Key Words: Unemployment, welfare loss.

JEL Codes: E24; E25.

1. GİRİŞ

Piyasa etkinliği, iktisat teorisinde kaynakların optimal dağılımını ifade etmektedir (Woodford, 2002: 85). Bu çerçevede ekonomide mevcut kaynakların etkin dağılımı işgücü piyasası için de önemlidir. Çünkü işgücü piyasasının etkin çalışması, işgücü talebi ve arzının birbirine eşit olması anlamına gelmektedir (Melody, 2002: 6). Bu çerçevede işsizlik, işgücü piyasasında kaynak dağılımının ve işgücü piyasasında, iş ve işlerin eşleşmesinin rasyonelliği ile ilgili bilgi verebilmektedir. Toplumda toplam işgücü içinde, iş arayıp da uzun süre bulamayan kesimin payı arttığında hanehalkı geliri ve firmalar açısından bir kayıp ve maliyet söz konusu olmaktadır. Toplumsal dengede bozuklukların görülebildiği böyle dönemlerde, toplam talepte de bir azalma belirginleşmektedir. Azalan efektif talep, firmaların karlılığını düşürmekte ve dolayısıyla işgücü talebini de azaltmaktadır. İşsizlik bu anlamda uzun dönem bir yapısal fenomen ve toplumsal kayıp olabilmektedir. Dolayısıyla, işsizliğin arz ve talep çerçevesinde etkinliğinin değerlendirilebilmesi önem taşımaktadır. Bireysel anlamda işsizliğin maliyetlerine değinirken, işsizliğin piyasa için yarattığı etkinsizliğe de yer vermek önem taşımaktadır. Bu durumda işgücü piyasasındaki etkinsizlik, temsili bir değişken olan işsizlikle ölçülebilmektedir.

Negatif iktisadi şoklar işgücü piyasasında olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir. Toplumsal refah kaybını en iyi temsil eden değişkenlerden işsizlik oranı da artış trendine girmektedir. Ancak bu artış trendinin değişim katsayısı zamanla şoklardan farklı yönde etkilenebilmektedir. Örneğin 1970'lerde ABD ve Kanada için petrol fiyatlarındaki artış işsizliğin artışında önemli rol oynamıştır (Samson, 1994: 942 ve Hamilton, 1983: 247). Ancak belirli bir süre sonrası, örneğin 2000'li yıllarda, petrol fiyatlarındaki artış farklı yorumlanmaya başlanmıştır. Petrol fiyatlarındaki artış, yükselen bir talep göstergesi olmaya ve iktisadi canlanmaya işaret etmeye başlamıştır. Bu anlamda, değişen koşullarda işgücü piyasasında etkinsizliği etkileyen değişkenler de bir değişim geçirebilmektedir. Hatta, serilerin zamanla doğrusal olmaması, çoklu dengenin söz konusu olmasına bile yol açabilmektedir. Bu sebeptendir ki kaos gibi teoriler doğrusal olmayan sistemlerin kaotik bir davranışa neden olabileceklerini ortaya koymaya çalışmaktadır.

İşsizliğin yol açtığı piyasa etkinsizliğini, diğer anlamıyla toplumsal refah kaybını (DWL, deadweight loss, toplumsal refah kaybı) literatürde pek çok çalışma ölçme yoluna gitmiştir. Harberger üçgeni yardımıyla DWL'yi Fortin ve Bernier (1988:

161-181) ve Bender, Neumann ve Skatun (2006: 629-649) gibi çalışmalar ölçme yoluna gitmişlerdir. DWL yaklaşımına göre, hem firma hem de işçilerin refah kayıpları dikkate alınarak işsizliğin maliyeti hesaplanmaktadır. Bu noktada arz ve talep eğrileri arasındaki dengesizlikler kadar piyasanın özellikleri ve bu özelliklerin arz ve talep esnekliklerini etkilemesi işsizliğin maliyetlerini etkilemektedir. İktisat teorisinde, herhangi bir piyasa etkinliği yalnızca arz ve talep arasındaki farklılaşmaya değil aynı zamanda arz ve talep esnekliklerine de bağlıdır. Arz ve talep eğrilerinin esneklikleri, yani piyasaların özellikleri DWL'yi etkileyerek işsizliğin maliyetini etkilemektedir.

Bu çalışmada, işsizlik oranının yarattığı etkinlik ele alınmaktadır. Çalışmanın ikinci kısmında, literatürdeki çalışmalardan da faydalanarak istihdam piyasasında aksaklıklar ve toplumsal refah kaybı tanımlanmakta ve ilişkilendirilmektedir. Üçüncü kısımda, işgücü piyasasında etkinliği ölçen yaklaşımlara değinilmektedir. Dördüncü bölümde, Türkiye'de işsizlik kısaca toplumsal refah kaybı açısından değerlendirilmektedir. Beşinci bölümde sonuç yer almaktadır.

2. TOPLUMSAL REFAH KAYBI VE İŞGÜCÜ PİYASASI

Toplumsal refah kaybı, kısa ve uzun dönemde farklı anlamlar içerebilir. Bu açıdan iktisatta kısa ve uzun dönem kavramları farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Kısa dönemde bazı değişkenlerin değişmesine izin verilmektedir. Uzun dönemde ise değişkenler arası bir dengeden ya da temizlenmeden bahsedilmektedir. İşgücü piyasası, mal piyasası ya da para piyasasında uzun dönemde arz ve talebin eşitleneceği varsayılmaktadır. Uzun dönem denge görüşü klasik iktisat akımını benimseyenlerin temel varsayımlarında kendini göstermektedir. Keynesyen sentez ise kısa dönemli bir bakış açısı ile işgücü piyasasını analiz etmektedir. Örneğin kısa dönemde, fiyatlar ve ücretler gibi değişkenlerin sabit olduğunu varsaymaktadır. Ücretler ve fiyatlardaki katılıklar nedeniyle, arz ve talep kısa dönemde eşitlik göstermeyebilir. Bu varsayım diğer analiz sonuçlarını da değiştirebilecek önemli bir ayrımdır. Özellikle, para ve maliye politikalarının etkinliklerinin sorgulandığı çalışmalarda kısa dönemdeki bu katılık sonuçları büyük ölçüde değiştirebilir. Etkinlik aslında bu kısa dönemli katı davranışlar neticesinde ortaya çıkabilmektedir.

İş gücü piyasasındaki katılıklardan dolayı, piyasayı temizleyen ücretlerden ve aynı zamanda, aynı verimliliğe sahip işgücünden bahsedilemez. Bu sebeple, Layard ve Nickell, (1986: 121-169) gibi iktisatçılar, reel ücret düzeyi, arz ve talep faktörlerinin, firmanın kar maksimizasyonu ve maliyet minimizasyonu yaklaşımının, sendikaların rolünün, ücret pazarlık sürecinin dikkate alınarak belirlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Klasik iktisat teorisinde, bir firmanın işgücü talebi, çıktı düzeyinin, görelî faktör fiyatlarının ve teknik ilerlemenin bir fonksiyonudur. Dinamik iş gücü analizlerine son katkılar, firmaların çıktı beklentilerine, teknik ilerlemeye Darby ve Wren-Lewis (1991: 427) ve iş koşullarına bağlıdır (Layard ve Nickell, 1986: 121-169; Pehkonen, 1992:579-590). İşgücü verimliliği de istihdam düzeyinin belirlenmesinde açıklayıcı bir değişken olarak kullanılabilir. İstihdam düzeyine işgücü verimliliğinin etkisi bu anlamda belirsizdir. Statik neoklasik teoriye göre, kısa dönemde, bir sanayide işgücü verimliliği istihdam düzeyiyle olduğu gibi çıktı oranıyla ters orantılıdır (Wilson ve Eckstein, 1964:41-54). Bunun yanında arz açısından da işgücü arzı, çalışma ve boş zaman arasındaki tercihler ile sendikalaşma, nüfus, meslek dağılımı gibi unsurlardan etkilenmektedir (Koutsyannis, 1987: 4).

Keynes'le beraber katılıkların işgücü arzının reel ücretlerin bir fonksiyonu yerine cari ücretlerin bir fonksiyonu olmasından kaynaklandığı belirtilmeye başlanmıştır. Dolayısıyla klasikler gibi eksik istihdam konusunu ve dolayısıyla gayri iradi işsizliğin de var olabileceği belirtilmektedir.

Klasik teoride, iş gücü piyasasında denge reel ücretlerin artışı sonucunda işverenin işgücü talebini azalttığı ve işgücünün de işgücü arzını artırdığı belirtilmektedir. Oluşan işgücü arz fazlası olarak da nitelendirilen işsizlik, toplumsal anlamda bir refah kaybına yol açmaktadır. Bu refah kaybı, işgücünün atıl kalması, reel ücretlerin yüksek seyretmesi nedeniyle işverenin maliyetindeki artışlar ve açıkçası kaynakların etkin olmayan dağılımından ileri geldiği belirtilebilir.

3. İŞGÜCÜ PİYASASINDA ETKİNSİZLİĞİ ÖLÇEN YAKLAŞIMLAR

İşsizlik, ekonomide var olan mevcut kaynakların optimum kullanılmadığının ve işgücü piyasasında eksik istihdam koşullarının söz konusu olduğunun bir göstergesidir. Bu anlamda, eksik istihdam koşullarının yarattığı düşünülen piyasa katılıklarının işgücü piyasasında bir etkinsizliğe sebep olduğu belirtilebilir. İşgücü piyasasında gözlemlenen bir etkinsizlik yapısı, toplumsal refah kaybı ve Beveridge eğrisi yoluyla ölçülebilmektedir. Aşağıda kısaca bu iki yaklaşımla ilgili bilgi sunulacaktır.

3.1. İşgücü Piyasalarında Etkinsizliğin Toplumsal Refah Kaybıyla Ölçülmesi

İşgücü piyasasında ücret katılıkları ve diğer aksak rekabet koşulları, ücretlerin denge ücret düzeyinin üstünde ya da altında oluşmasına yol açabilmektedir. Piyasaların etkin olmadığı böyle ekonomilerde, toplumsal refah kayıpları görülebilmektedir. Etkinsizlik, iktisadi analizde toplumsal refah kaybı (dead

weight loss, DWL) ile hesaplanabilmektedir. DWL temelde bir alan dolayısıyla bir integral hesaplamasıdır ve kamu maliyesi dahil pekçok alanda yararlanılan bir yöntem halini almıştır. DWL basit olarak iş gücü talep eğrisinin altında kalan alandan, işgücü arz eğrisinin altında kalan alan çıkarılarak elde edilmektedir. Bu durumda DWL, firmaların ve işsizlerin uğradıkları kayıpların toplamına eşit olmaktadır. İşgücü arz ve talep esnekliklerinin değişmediği varsayımı altında, işsizlik oranları ile DWL arasında yakın bir ilişki söz konusu olacaktır. Neoklasik teoriye göre, piyasada ücretler artarken, işsizlik oranı da yükselecek ve DWL olarak temsil edilen üçgenin alanı görece olarak artacaktır. Neoklasik teoriye göre, denge ücretlerin üzerinde bir ücret oluşumu, işgücü piyasasında işsizliğe ve DWL alanının artmasına neden olmaktadır.

Teorik olarak, işgücü piyasasında işsizliğin neden olduğu DWL'yi ölçmek için, öncelikle denge reel ücret düzeyinin tahmin edilmesi gerekmektedir. Çünkü tam rekabet piyasasında, diğer değişkenler sabit kabul edildiğinde, işgücü arz ve talebi reel ücretin bir fonksiyonu olarak kabul edilir. Veri bir işsizlik oranı için işgücü arz ve talep esnekliklerinin farklı olması durumunda, DWL alanı az ya da daha fazla olacaktır. Farklılıklar DWL üçgenin alanında bir değişime yol açmakta ve işsizlik oranı da değişebilmektedir. Bu noktada ücret düzeyi ile etkinsizlik de ilişkilendirilmektedir. Ayrıca, işsizlik düzeyi sabitken, işgücü arz esnekliğindeki bir artış ve işgücü talep esnekliğindeki bir azalma emek piyasasındaki etkinsizliği azaltacaktır. Böylelikle işsizlik oranı ve etkinsizlik arasındaki ilişki ortaya konulabilmektedir. İşsizlik oranlarının neden olduğu etkinsizliği ölçmek açısından da önemli bir noktadır.

3. 2. İşgücü Piyasasında etkinsizliğin Beveridge Eğrisi Yoluyla Ölçülmesi

Solow (1998: 191)'a göre Beveridge eğrisinin orijine göre konumu, işgücü piyasasında etkinsizliğin bir ölçütü olabilir. Eğrinin orijine uzaklığı işgücü piyasasında etkinsizliğin ölçütü olmaktadır. İş arayanlar, işverenin kesişmesi ve etkinlik Beveridge eğrisinin orijine uzaklığı ile ilgilidir. Solow (1998: 192) ayrıca Beveridge eğrisinin konumunun işgücü piyasasındaki katılımın bir özeti olabileceğini ifade etmektedir. Beveridge eğrisi, bu anlamda açık pozisyonların iş arayan işsizler tarafından doldurulup doldurulmadığını göstermektedir. Beveridge eğrisi negatif eğimlidir ve ekonomide işgücü cinsinden doldurulmamış işlerle işsizlik oranı arasındaki ilişkiyi gösterir.

İşgücü piyasasında işveren ya da işçi tam olarak örtüşmeyebilir. Karşılıklı talepler çakışmayabilir ya da çatışabilir. Song ve Webster (2003: 332)'e göre vasıfsız işgücü sınıfında etkinlik daha azdır ve yüksek dönüşüm hızı söz konusudur. Vasıfsız işgücündeki bu yüksek dönüşüm oranı, işveren ve işçinin beklentilerinin

tam olarak örtüşmemesinden kaynaklanmaktadır. Bu anlamda ekonomide kaynakların istihdamı için iş arayan nitelikli işgücünün uygun istihdamı önem taşımaktadır. Eşleştirme (matching) modelleri bu konularla ilgilenmektedir. Arz ve talebin neden tam olarak örtüşmediğini incelemektedir. Koordinasyon eksiklikleri, eşleştirme süresinin noksan olmasına yol açabilir. Beveridge eğrisindeki bileşimler orijine ne kadar yakınsa etkinlik ve örtüşme teknolojileri o kadar iyi sağlanacaktır (Kosfeld ve diğ., 2008: 968).

4. TÜRKİYE'DE İŞSİZLİĞİN YOL AÇTIĞI TOPLUMSAL REFAH KAYBI

İşsiz kitle, cari ücret düzeyini kabul edip, iş arayıp da bulamayan çalışma çağındaki nüfus payına denilmektedir. Türkiye'de işgücü piyasalarının en belirgin özellikleri; yüksek işsizlik ve verim düşüklüğü olarak nitelendirilmektedir. Türkiye'de istihdam artış hızı düşük seviyededir. İşsizlik olgusu, Türkiye ekonomisinin en önemli ve çözülemeyen problemlerinden biri haline gelmiştir.

Türkiye'de aktif nüfus hızla artmakta, bunun yanı sıra işgücü talebindeki artış daha yavaş olmaktadır. Bu durum, işgücüne katılım oranını düşürürken, formal olmayan sektörlerin de büyüme hızını artırmaktadır. Ekonomik büyümedeki dalgalanmalar, işgücüne katılım oranı üzerine olumsuz etkide bulunmaktadır. Türkiye'de işgücü talebinin en önemli belirleyenlerinden biri olan ekonomik büyümede görülen dalgalanmalar, büyüme ve istihdam arasındaki bağı zayıflamasına da yol açmaktadır (Öz, 2010: 23). Buna karşılık gelişmiş ülkelere göre nüfus artış hızının daha yüksek olması ve yoğun kırdan kente göç özellikle kent işsizliğinin ön plana çıkarmıştır. Bu anlamda Türkiye'de ekonominin düşük istihdam yaratmasının bir nedeninin yüksek yoksulluk oranları ve yoksulluk düzeyinin büyümeye verdiği tepkinin yani esnekliğinin düşük olmasından kaynaklandığı belirtilmektedir. Bunun bir kısmı gelir dağılımı adaletsizliği ile açıklanırken, diğer kısmını ise işgücü arzının yetersiz eğitim düzeyi nedeniyle sunulamayıp kaynaklandığı belirtilmektedir (Auer and Popova, 2003: 6-7).

Bir başka konu Türkiye'de erkek istihdamının kadın istihdamından fazla olmasıdır. 2008 verileriyle, Türkiye'de kadınların istihdam oranı %23'dür. Bu oran AB-27 ortalamasının yarısından daha azdır. Türkiye'de 2008 verileriyle işsizlik oranı toplamda %11'dir. Bu oran AB-27 ortalamasının 4 puan üzerindedir. Genç işsizliği ise %20'den fazladır ve AB-27 ortalamasının yaklaşık 5 puan üzerindedir. Uzun dönem işsizlik Türkiye'de %2,9 dur. AB-27 ortalaması ise %3'dür (Eurostat, 2009)

Türkiye'deki işsizliğin yapısal işsizlik olduğu belirtilmektedir (Gürsel ve Ulusoy, 1999:158). Yapısal işsizlik bir takım iç ve dış sebeplerle uzun bir zaman diliminde ortaya çıkmaktadır. Dış nedenler, ekonomik küreselleşme ve teknolojik gelişmelerden dolayı üretim yapısındaki köklü değişimlerin işgücü piyasasında yanlış eşleşmeye yol açmasıdır. İç nedenler olarak, Türkiye'de tarımdan sanayiye işgücü göçü olmasıyla birlikte, niteliksiz olan işgücünün sanayi ve hizmet sektöründe istihdam edilemeyişi gösterilmektedir. Ayrıca dünya piyasalarında ağırlığı gün geçtikçe daha fazla hissedilen Çin rekabetinin sonucunda Türkiye'nin emek yoğun sektörlerde hızla rekabet gücünü kaybetmesinin de etkisi bulunmaktadır (Öz, 2010: 4). İşsizlik oluşumunda işgücü piyasasındaki talep yapısının yetersiz olması geçmişten günümüze izlenen önemli bir sorunsaldır ve etkinsizliğe yol açmaktadır.

İşsizlik olgusunun ekonomik ve sosyal maliyetleri bireysel ve toplumsal anlamda ele alınabilir. Bireysel anlamda işsizlik; kişilerin sağlık, barınma ve gıda gibi parasal yükümlülüklerini yerine getirmelerinde zorlanmalarına yol açmaktadır. Toplumsal olarak ise; önemli bir üretim kaynağının eksik kullanımı nedeniyle üretim ve refah kaybına yol açmaktadır. Toplumsal anlamda şiddet ve terör gibi sorunsalların temelinde yüksek işsizlik yer almaktadır. Ancak belirtilen maliyet ve etkinsizlik değerlendirmelerinde, ampirik olarak Türkiye'de toplumsal refah kaybının ölçülmesinde bir takım problemler söz konusudur. Orbay ve diğ. (2000:76)'nın da bahsettiği gibi Türkiye'de reel ücretler 1980 öncesinde istihdamla pozitif yönlü değişirken, 1980-1988 arasında reel ücret istihdamla zıt yönlü hareket etmiştir. Reel ücretler 1989 sonrası da istihdamla zıt yönlü hareket etmiştir. 2002-2009 arasında da reel ücretler ile istihdam arası ilişkinin net olmadığı kanaatine varılmıştır. Türkiye'de zaman serileri itibariyle incelendiğinde, işsizliğin arttığı dönemlerde reel ücretler üzerinde net bir baskının gözlemlenemediği dönemler vardır.

5. SONUÇ

İşgücü piyasasında yer alan aktörlerin hepsi fiyat alıcısı ve piyasada tam rekabet koşulları geçerliyse, bu piyasada kaynakların rasyonel ve etkin dağılımından bahsedilebilir. Halbuki toplum için yapılan analizlerin birçoğu ekonomik etkinsizlikler söz konusudur. Eğer ekonomide etkinsizlik doğrudan ölçülemiyorsa, bunun yerine temsili değişkenler kullanılmaktadır. Çalışmada da işgücü piyasadaki etkinsizliğin ölçüsü olarak işsizlik ele alınmıştır. Gerçi bu konuda farklı düşünen Stiglitz başta olmak üzere iktisatçılar olsa da, çalışmada işsizlik etkinsizliğin bir ölçüsü olarak alınmıştır. İşsizlik oranı, işgücü piyasasındaki yedek kapasitenin, ücretlerin ve enflasyon baskısının da ölçülmesinde

kullanılmaktadır. Çünkü işsizlik oranı, iş yokluğunun neden olduğu sosyal sıkıntının bir ölçüsü olarak alınabilir. Düşük işsizlik oranı çalışanların çoğunun işlere dağılımının etkin olduğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye’de ekonomik krizler ve durgunluk dönemlerinin ardından istihdam oranları düşmektedir. Böyle dönemler sonrası ise ekonomik konjonktür aniden yükseliş dönemine girmekte ve gelir artış hızı yükselmektedir. Gelir artış hızının büyümesine karşın, istenilen düzeyde istihdam artışının yaratılamaması, ülkede istihdam yaratmayan ekonomik büyümenin ortaya çıktığı düşüncesini yaratabilmektedir.

Ekonomide işsizlik arttığında ekonomik kayıplar ve sosyal sorunlar da artmaktadır. Dolayısıyla işsizlik bireysel bir sorunun ötesinde, özellikle konjonktürün gerileyen dönemlerinde toplumsal bir problem halini almaktadır. İşgücü kaybı ayrıca üretim tarafında işletmeler için de maliyet oluşturmaktadır. İşten çıkarılan insanların sayısının artması, gelir yoksunluğu nedeniyle daralan iç talep dolayısıyla önemli bir ekonomik kayıp olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple işsizlik toplumsal bir sorunsaldır ve etkinsizliğin minimuma indirilmesi için mücadele edilmesi gereken kamusal bir olgudur.

İstihdam, iktisadi ve sosyal açıdan insanın temel haklarından biridir. Dolayısıyla kamunun temel görevlerinden birisi de istihdam yaratmaktır. Kamu, istihdamı kamusal yatırımlar ya da düzenlemelerle artırmaktadır. Pek çok gelişmiş ülkede, istihdam politikaları artık özellikle genç işsizler ve kadın istihdamı düşünülerek hazırlanmaktadır. Kamunun özel sektöre kılavuzluğu ve öngörülebilirliği artırabilmesi ve eğitimi talebe göre şekillendirmesi bu noktada önem taşımaktadır.

Küreselleşme, işgücü piyasasında da değişikliklere yol açmıştır. Teknoloji bu değişimde önemli bir rol oynamıştır. Bu süreçte pekçok sektör modernizasyon ve yapısal değişime maruz kalmıştır. İşgücü talebi de pekçok alanda teknolojiyle ikame edilmeye başlanmıştır. İşgücü piyasası politikaları bu anlamda bir ekonomide işsizlik düzeyinin ne olacağına dair önemli bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla da işgücü piyasasındaki etkinliğini de etkilemektedir. Ekonomideki zayıf işgücü piyasası politikaları, o ekonomide işsizliğin artmasına yol açmaktadır.

Piyasada işgücü arz ve talebinin dengede olması beklenir. Arz talepten fazla ise ya da talep arzdan fazla ise uyarılama olacaktır. Ancak iktisadi anlamda katılıklar bu uyarılamanın önünde engel olabilir. Bu düşük uyarılama hızı da göz önüne alındığında işsizlik artış hızı yükselmektedir. İşsizliğin yarattığı toplumsal refah kaybının sosyal ve yoksulluğun azaltılmasına dönük projelerle önlenmesine

dönük ihtiyaçlar doğmaktadır. 2006 yılı Nobel ödülü sahibi, Yunus ve Weber (2010:1) çalışmasında sosyal işi yoksulluğun azaltılmasına dönük kar dışı aktiviteler olarak tanımlamaktadır. Sosyal iş, işletme yöntemleriyle sosyal bir problemi çözmektir. Sosyal iş yöntemleri arasında yaratma ve ürün satışı da yer almaktadır. Bu anlamda Yunus ve Weber (2010:153-173)'in çalışmasında önerdiği yöntemler işsizliğin yarattığı toplumsal refah kaybın azaltılmasında dikkate alınabilir.

KAYNAKLAR

Auer, Peter & Natalia Popova, "Labour Market Policy For Restructuring In Turkey: The Need For More Active Policies", *Employment Sector International Labour Office*, Geneva. 2003, pp. 1-42.

Bender, Keith, A., Neumann, Rebecca & M., Skatun, John. D. "Unemployment and Other Measures of Labor Market Inefficiency: A Comparison of U.K. and U.S. Labor Markets 1931--96", *Economic Inquiry*, , issue: 44, 2006,pp.629-643,

Darby, Julia & Simon Wren-Lewis, (1991) "Trends in Labour Productivity in UK Manufacturing", *Oxford Economic Papers*. issue: 43. 1991.pp. 424-42.

Eurostat (2009), Labour Market Indicators, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/introduction, Erişim tarihi:10.09.2010)

Fortin, Bernard & Andre Bernier, "The Welfare Cost of Unemployment in Quebec: Harberger's Triangle Meets Okun's Gap", *The Canadian Journal of Economics*, issue: 21, 1988, pp.161-181.

Gürsel, Seyfettin & Veysel Ulusoy, *Türkiye'de İşsizlik ve İstihadam*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul. 1999,s.158.

Hamilton, James, D., "Oil and the Macroeconomy Since World War II", *Journal of Political Economy*, issue: 91, 1983, pp. 228-48.

Kosfeld, Reinhold, Dreger, Christian, Eckey & Hans-Friedrich, "On the Stability of the German Beveridge curve: A Spatial Econometric Perspective", *Ann Reg Sci*, issue:42, 2008, pp. 967-986.

Koutsiyannis, A.,*Modern Mikro İktisat*, Ankara:Verso Yayınları, 1987,s.4.

Layard, Richard & Nickell, Stefan, "Unemployment in Britain", *Economica* , Vol. 53, No. 5, 1986, pp. 121-169.

Melody, William H., *The Triumph and Tragedy of Human Capital: Foundation Resource for the Global Knowledge Economy*. Delft: TU Delft, 2002.

Orboy, Zeki B., Ansal, Hacer, Onaran, Özlem & Küçükçiftçi. S., *Türk Emek Piyasasının Yapısı ve İşsizlik*, İstanbul:Tarih Vakfı Yurtyayınları, 2000, s.76.

Öz, Sumru, "İstihdamsız Büyüme mi?", *Ekonomik Araştırma Formu*, http://www.ku.edu.tr/ku/images/EAF/erf_wp_1024.pdf, Erişim tarihi: 20.11.2010.

Pehkonen, Jaakko, "Survey Expectations and Stochastic Trends in Modelling the Employment-Output Equation", *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 54, 1992, pp.579-90.

Samson, Lucie, "The Beveridge Curve and Regional Disparities in Canada", *Applied Economics*, issue:26, 1994, pp.937-947.

Solow, Robert M., "What is Labour-Market Flexibility? What is it Good for?", *Proceedings of the British Academy*, issue:97, 1998, pp. 189-211.

Song, Lei Lei & Webster, Elizabeth, "How Segmented are Skilled and Unskilled Labour Markets: The Case of Beveridge Curves", *Australian Ec. Pap.* 4, 2003,pp. 333-345.

Wilson, Thomas A. & Eckstein, Otto "Short-Run Productivity Behavior in U.S. Manufacturing", *Review of Economics and Statistics*, issue:46, 1964, pp. 41-54.

Woodford, Mohanty D., "Financial Market Efficiency and the Effectiveness of Monetary Policy," *Economic Policy Review*, issue: 8, 2002, pp. 85-94.

Yunus, Muhammad & Weber, Karl, *Building Social Business*, Public Affairs, New York. 2010, pp.1-173.